

27 de novembre del 2015

Els objectes dels infants expòsits de l'Hospital (i II): Inventari

Publicat per Maria Toldrà

En una [entrada anterior](#) fèiem una exposició sumària del sistema de gestió documental adoptat a l'Hospital de la Santa Creu durant el segle XV per fer el seguiment dels infants expòsits que hi ingressaven o eren lliurats a dida. Molts nens hi arribaven amb el corresponent albarà i/o amb objectes –roba, medalles, ornaments diversos (joies de poc valor, cintes, etc.)– que tenien, generalment, una funció identificadora.

En aquesta entrada, continuació i cloenda de l'anterior, publiquem l'inventari dels objectes dels expòsits de l'Hospital que s'han conservat fins als nostres dies a l'AHSCP. Formen una col·lecció excepcional, de gran valor per la seva antiguitat i pel fet que, en alguns casos, es poden contrastar amb el dossier sobre l'infant amb què van entrar a l'Hospital. Cada fitxa de l'inventari conté una descripció breu de l'objecte, la identificació –quan és possible– del nen que el duia, basada en els assentaments dels llibres d'expòsits de l'AHSCP, i la signatura arxivística del volum on es conserva. Cliqueu-ne les imatges per a ampliar-les.

[1]

Objecte: Mitja medalla amb l'anagrama del nom de Jesús (JHS), lligada amb fil groc i blau verdós, amb dos fragments de fil vermell i groc entreteixit.

Infant: No identificat. S'havia relacionat amb l'assentament d'Agnès de Vallterra (f. XV), sense cap fonament. Alguns nens de l'Hospital duen fils i cordons de colors, per exemple, al mateix llibre: Francesc Joan ("porta en la orella I filet vermell", f. LVI) o Margarida Brígida ("Margarida Bregida [...] porta al bras esquerra aquest cordonet blanch e vermell", f. CXXXXV); al llibre 4: Galceran Joan duu un fil blau lligat al dit del peu (f. CLXVIIv).

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 3.

[2]

Objecte: Collaret metàl·lic amb medalla amb l'anagrama JHS.

Infant: Tristany del Collar. És probablement el mateix escrivà de ració qui li assigna el nom de l'objecte per tal de distingir-lo d'altres Tristany. Apareix, però, com a "Tristany de Jesús" en la certificació de la seva mort, emesa el 18 de setembre de 1428 per Joan de Fàbrega o Safàbrega, vicari d'Olesa de Montserrat, vila on el nen havia mort el març d'aquest any, mentre l'alletava Maria, la dona de Francesc Elies. La certificació original en llatí es conserva al mateix volum.

Descripció: "Tristany del Collar: Dimecres gran matí, I^a ora passada mijanit, a XX de agost any MCCCCXXVII, fon posat lo dit infant a la porta de l'Espital, dins una sanalla vella de palma ab I forat al sòl, en lo qual havia cosit un tros de cuyr. Havia dins en la sanalla un poch de palla e una camiseta, telebants de li entre grans e pochs VIII, e un pedàs de lana negra apedessat e I^a coteta blava e I alberà ligat an l'ansa de la senalla ab seda vert qui contenia: 'Jesús. Aquest infant és batejat e ha nom Tristany. Plàcie-us que haja bon recapte car bé·n serets satisfets e de Déu que n'aurets bon gardó'. Porta vestit I^a gonelleta escura e I salvadors burell e I^a camiseta e gambux e capsó e I^a faxa escura de molada"; al marge: "En l'ansa de la sanalla havia ligat I tros de corda de canem" (f. LXXVI). Només es fa menció de l'objecte a la rúbrica.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 3.

[3]

Objecte: Medalla amb l'anagrama JHS, lligada amb un cordill beige.

Infant: Joan de la Candela.

Descripció: "Johan de la Candela: Divenres, a VII de noembre any MCCCCXXVII, a les VIII ores passat migjorn, per n'Agostí e per la sua sarda, lo qual està devant lo Pedró, fon portat lo dit infant a l'Espital. E porta I^a faxa blava e II trosells de drap de li en què havia ben XX pedassons. Porta vestit lo dit infant I^a cota de beguinat, mànaga ab colzera e II cosets, la I de

baguinat e l'altre morat, telebant de cadins blanchs nou, I capsó, gambuigs folrats II, I bavonsay. Porta I^a correja nova de cuyr e porta lo dit senyal de Jesús al coll ab I fil" (f. LXXXXVII).
Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 3.

[4]

Objecte: Mig croat lligat amb un cordó beige.

Infant: Isabel Paciana.

Descripció: "Isabel Paciana: Dimarts, a VIII° de març any MCCCCXXVIII, entre VIII e VIII° ores passat migjorn, fou posada la dita infanta a la porta de l'Espital dins I^a gran sanalla nova de palma, àbil a portar carn o peix, e no havia en la sanalla negunes robes sinó I alberà de pergami de la tenor següent: 'Ha nom Hisabel'. Porta lo dit infant II gambuigs esquinsats e I capsó vell brodat de seda blava e vermella, dos telebants de cadins nous, I blanch, altre vermell, I^a tovallola esquinsada per faxes, en la qual havia cusit la meytat de mig croat" (f. CXXXI). La moneda es devia separar en algun moment de la faixa.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 3.

[5]

Objecte: Mig diner lligat amb un cordill beige.

Infant (1): Jaume Oliver.

Descripció: "Jaumet Holiver: Dijous, a XVI de setembre any MCCCCXXVIII, entre VIII° e X ores passat migjorn, fou posat lo dit infant a la porta de l'Espital dins I^a sanalla vella de palma, sullada de ploma, en la qual havia telebants de li grans ab poch VI, gambuig I, bavonsays I, mocadors II, capsó I, benes II, tot lligat en I trossell, telebants de lana II negres, I blanch, I blau. Porta vestit I salvacors blanch ab punyets vermells, I telebant blau, II telebants de li, I gambuig dolent e I estrenyacap dolent, senyt ab I^a bena de li. Portava al coll lo mig diner ab lo cordó. Porta I alberà de la tenor següent: 'Molt honorable mossèn, prech-vos que tingau per recomenat

aquest infant. E dehim-vos que l'infant no cal batejar, que ja és cristià e ha nom Jaumet Holiver. Prech-vos, mossèn, que haja bon recapte, car vendrà qui·l demenarà, satisfer-vos à axí com volrets" (f. CLXXV).

També s'ha identificat amb:

Infant (2): Berenguer Manolí.

Descripció: "Berenguer Manolí: Dichmenja, a XI de abril any MCCCCXXVIII, a XI ores passat migjorn, fou posat lo dit infant a la porta de l'Espital dins una sanalla vella de palma ab I^a ansa, en la qual havia I pedàs burell qui era estat falda de gonella e I altre pedàs vermell. Porta en I^a anellata del punyet aquest mig diner e un alberà de la tenor següent: 'Barenguer Manolí. Dau-li bon recapte, que bé us serà satisfet'. Porta vestit I gonelló blanch ab punyet blaus ab anelletes ab vellut als puys, I tros de drap de li per fàxa, tres telebants, un blanch, I negre, altre vert, e I salvacors negre, telebant de li I, gambuigs III e II benes per estrenyacap" (f. CXXXVII).

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 3.

[6]

Objecte: Mitja moneda lligada amb un cordó blau.

Infant: Eulàlia Miquela.

Descripció: "Eulàlia Miquela: Divenres, a VII de maig any MCCCCXXVIII, a les X ores passat migjorn, fou posada la dita infanta a la porta de l'Espital dins una sanalla vella de palma ab I^a ansa, en la qual havia mija gonella escura pedàs e I pedàs de gonell per la bassa, telebants de li dolents VIII, gambuigs IIII dolents e I bavoysay. Porta vestit una cota burella e mànaga ab colzera, I salvacors escur ab punyets vermells, telebants de li II, telebants de lana II escurs, camisa I, gambuigs II, una fàxa de li e senyida sobra la cota ab I capsó, e an la sanalla I alberà cosit de la tenor següent: 'Honrats senyors, aquesta infanta s'és posada así per ço com son pare no és en aquesta terra e sa mare no·l gosa nodrir. Per què us pregam que haja bon recapte, que quant son pare sia vengut, ell vos ferà la rahó de so que us sia tengut. Sapiau que la infanta à nom Aulària e té mig diner d'argent per senyal. Prech-vos que haja bon recapta e que tingau a prop lo senyal. A VII de maig any MCCCCXXVIII'. Jo li he posat lo cocnom" (f. CXXXV).

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 3.

[7]

Objecte: Cimolsa –cap de peça dels draps de llana– i cordó de fils vermells i grocs.

Infant: No identificat. Cf. núm. [1].

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[8]

Objecte: Medalla amb l'anagrama JHS, lligada amb un cordó trenat de fil beige, taronja i verd.

Infant: No identificat. Podria ser el Nicolau deixat a la porta de l'Hospital el 14 d'octubre de 1435. Segons l'assentament, mutilat, duia alguna cosa al coll: "Nicholau: [...] Ítem porta al coll [...] que té ligat al coll [...]" (f. XXIII).

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[9]

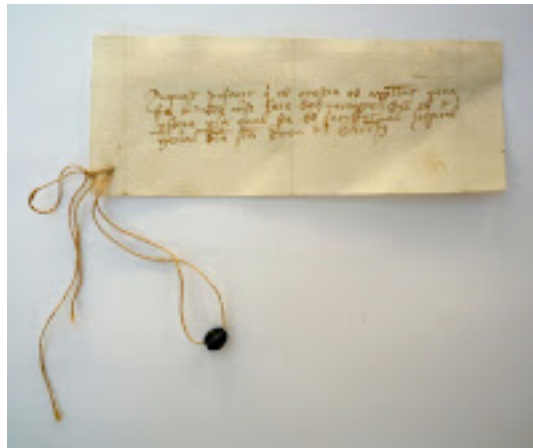

Objecte: Enfilall de grans o paternòsters de color blau (un), corall (dos) i groc (cinc).

Infant: No identificat. Als llibres 3 i 4 actuals apareixen diverses referències a paternòsters. A tall d'exemple, hi ha el que duia Angelina, força semblant al conservat: "Angelina: A XV de juny any MCCCCXXXVIII, ora de nit antre IX e X oras, fon lançada al portal major de l'Hospital ab una sanalla gran da palma, en què havia palla. E és venguda ab les robes sagüents: primo I talebant blau de drap de lana e I drap de li anvolcada e I cosset burell sotil ab punyets de burell mesclat bons, ab punyetons de satí vert, e I gonell burell sotil e I^a camisa sotil e I gambuix sotil ab I capsonet. E portava al coll III grans de paternostre blaus e IIs de coral e I gran de lambre gros ascur [?] an un cordó de fill morat; e porta una faxa blanca en què astave cosit un albarà; havia axí mateix a la una nança de la dita sanalla un tros de cimolça burella cenrosa, ligada a la dita sanalla, de qualques dos palms. És l'albarà de la tenor següent: 'Sényer, sapiau que aquesta infanta és batejada, à nom Angelina e prech-vos que haja bon recapte'" (f. CLXXIII). D'un que tenia forma de collaret es diu: "és aquest collaret en la cuberta d'aquest libre"; el duia Antònia Beneta: "porta ligat al coll I collaret de patrenostres menuts de corall e de negres ab un tros de flocadura muronada verts e blanchs" (ll. 4, f. CLXX).

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[10]

Objecte: Gra de "seques amors" –probablement, el fruit del sicòmor– lligat amb un cordill a l'albarà.

Infant: Pere, àlies Ninou.

Descripció: "Pere, àlies Ninou: Dimarts, a nit entra IX e X oras que comtàvem XXX de deembre any MCCCCXXXVIII^o, fon lançat al portal major del Spital ab una sanalla nova de palma, tellade la un tros de la vora ab coltell. Porta la roba següent, en què era anvolcat ab II draps vermells nous e I scur, e vestit ab I cosset de burell scur ab los punyets scurs e punyatons de saya violada, fexat ab una faxa de cap de drap violat e III draps de lli e I^a coteta scura molt sotil dins la sanalla. E porta un alberà de la tenor següent (lo fill qui·s té ab l'alberà en què ha I gra de seques amors tenia ligat en la cama dreta): 'Aquest infant, qui és crestià, és appellat Pere. Sia de vostre mersè haje bon recapte. Ell és de persona per la qual serà bé satisfet a l'Hospital general de la Santa Creu de Barcelona'" (f. CCVIII). L'albarà original s'ha conservat.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[11]

Objecte: Tros de setí verd lligat amb una tira de cuir.

Infant: Margarida.

Descripció: "Margarida: Dijous, a XV del mes de janer any MCCCCXXXVIII, fou posat la dita infanta entra VII o VIII ores de nit, al portal major de l'Hospital ab una sanalla nova. Porta envolcat II bolcays burells e I blau e I lansolet e un gambuix, qui stava dins la sanala ab flocadura blanca e I strenyacap fexat ab una bena de drap de lli e III draps de lli e un gambuxet que tenia al cap, abrigat ab un gramalló de mollade sotil, ab un alberà qui estava al pits, entra la faxa; és de la tenor següent: 'Aquesta infanta és nada vuy, que és dijous, vespra de sant Honorat, e no és crestiana. Volen que haga nom Margarida, sia bategade e haje bon recapte que, si viu, bé seran pagats aquells qui treballat hi auran. Porta per senyal en la cama dreta, prop lo peu, una tireta de cuyro vermell ab un tros de satí vert. E la sanalla és nova'" (f. CCXVIII). L'albarà s'ha conservat.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[12]

Objecte: Enfilall de grans o paternòsters de color negre (un), corall (dos), blanc (tres) i marró (vuit).

Infant: Eulàlia, àlies Beneta.

Descripció: "Aulària, àlies Beneta: Diluns anit, ora de IX o X ores, que comtàvem XVIII de mes janer any MCCCCXXXVIII, fon lançada la dita Eulària al po[r]tal major del dit Hospital ab una sanalla de palma vella. E porta vestit I cosset burell ab punyets negres e cota burella e I^a coteta scura meys de mànegues, envoltada ab I talebant burell, altra scur, fexade ab una fxa blancha d'egulla e I gambuix de drap de li que portava al cap ab I veta negra al front, e dins la dita sanalla I albergó negra ab collar roblagat, vorat de cendat vermell, II telabants blaus sotils, altra gambuix e capsonet per filat de fill alminat [?], II bevesays e III o IIII telabants de drap de lli. E porta un alberà qui era dins la senalla, e porta al bras dret I fill de paternostres per nombre XII de negres e II grans de coral e III de blanchs, enfilats en fil blanch. 'Honrats senyors, aquesta infanta és cretiana e à nom Aulària. À III mesos e V jorns que és nada. Dats-li bon recapte a honor de Déu, que totes les massions vos seran satisfetes, e metau per scrit la jornada'" (f. CCXX). L'albarà es conserva. Sembla que s'han perdut alguns grans.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[13]

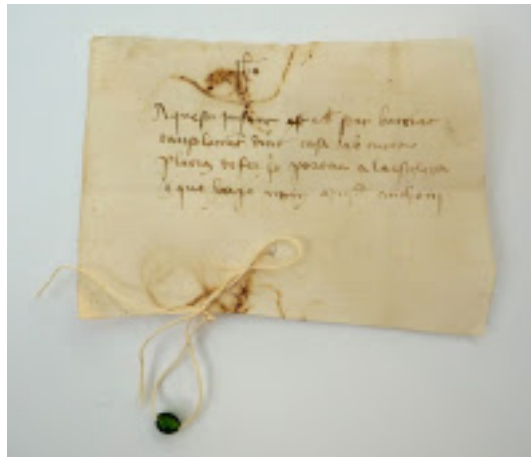
Objecte: Cimolsa de fils beige i verds.

Infant: Margarida Antònia.

Descripció: "Margarida Anthònia: Digmenge anit, entra VIII e X ores, que comtàvem XXVIII del mes de març any MCCCCXXXVIII, fon lançada la dita Marguelida al portal major del dit Hospital ab una sanalla gran de palma vella, foradada al sòl, ab les robes següents: vestida ab I cosset vert clar, envoltada ab I telabant negra, altra blau, sotils, albergó de fustani vergat ab trepas de drap blanc, faxat ab una fxa d'agulla blancha, als caps cosits troços de cimolces verdes, sinyit ab un tros de simolsa cenrosa; portava al cap I gambuix e capçó ab randa tot d'or e de ceda verda; e dins la dita sanalla III draps de lli e I gambuxet tot blanch, ab un alberà que portava fermat devant en l'albergó, de la tenor següent: 'Aquesta infanta ha nom Margalida'. E a la nança de la dita sanalla ha una palma ligada, e ab lo dit alberà havia una creu de palma" (f. CCXXVIIv). L'albarà s'ha conservat. La identificació és hipotètica.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[14]

Objecte: Gra verd de paternòster, lligat amb un fil blanc a l'albarà.

Infant: Miquel Antoni.

Descripció: "Miquel Anthoni: Dimecres anit, a XXVIII del mes de abril any MCCCCXXXVIII, entra X e onsa oras, fou lançat al portal major de l'Hospital dins una sanalla petita nova. E porta envolcat II draps de lli e II de llana nous, faxat ab una tovallola prima de lli, fronzida al cap, I gambuix, III talebants de lli, una faxa al sòl de la sanalla, la qual és de cap de drap burell, tota arnada, e portava al pits, sobra la dita tovallola, cosit un alberà de la tenor següent, en lo qual stava ligat ab fil negra I gra de paternostre vert. 'Jesús. Aquest infant és stat batejat tan solament dins casa, ab cuyta. Plàcie-us de fer-lo portà a la sglésia e que haja nom Miquel Anthoni'" (f. CCXXXI). L'albarà s'ha conservat. El fil ha estat substituït en una època posterior.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

[15]

Objecte: Tira de cuir lligada amb l'albarà.

Infant: Pere Bartomeu.

Descripció: "Pere Barthomeu: Dijous anit, entra X e XI oras, que comtàvem XXX del mes d'abril any MCCCCXXXVIII, fon lançat lo dit Pere Barthomeu al portal major del dit Hospital ab I^a gran sanalla de portar peix nou, e portave vestit II cossets sotils, la un ab mànagues, l'altre sens mànagues, ab punyetons de xemallot violat, ab una tireta o tros de directa en cascun puyet, I drap scur sotil, fexat ab una faxa groga de cap de drap; e portava sobre tot vestit una clotxa verda trepada grogas e del mateix drap; e dins la dita sanalla havia I cosset burell ab mànagues vermells sotils, III padaços scurs, unes faldes de camissa de dona, I gambuix e camiseta sotil, ab un alberà de la tenor següent, qui estava ligat a la nança de la dita sanalla ab una tireta: 'L'any MCCCCXX[X]VIII, al derrer jorn d'abril, portaren un infant mascla crestian qui à nom Pera Barthomeu. Dau-ly bon recapte, de bona gent és, mes-vos per senyal una tireta" (f. CCXXXIIv). L'albarà s'ha conservat.

Localització: AHSCP Vol. II. Inv. 7. Expòsits, llibre 4.

Maria Toldrà
[Vademècum](#)